

Dr. Dođukan EKER

**İŐ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE
KAMUSAL YAPTIRIMLAR**

onikilevha
KURUMSAL YATIRIM VE DANIŐMANLIK

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNE GENEL BİR BAKIŞ

I. İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ KAVRAMLARI	5
A. Genel Olarak.....	5
B. İş Sağlığı Kavramı	5
C. İş Güvenliği Kavramı	10
D. İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramı.....	11
II. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN AMACI VE ÖNEMİ	12
A. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amacı	12
B. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi	14
III. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN YAKIN GEÇMİŞİ.....	17
A. Genel Olarak.....	17
B. Türkiye’de.....	20
1. Cumhuriyetin İlanından Önce	20
2. Cumhuriyetin İlanından Sonra	22
IV. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HUKUKU	24

A. Genel Olarak.....	24
B. Türk Hukuk Sistemindeki Yeri	25
C. Hukuk Kaynakları.....	28
1. Uluslararası Hukuktaki Kaynaklar	28
2. Türk Hukukundaki Kaynaklar	29
a. Kamu Hukukunda.....	29
b. Özel Hukukta	30
V. İŞ KAZASI VE ÇALIŞAN KAVRAMLARI.....	31
A. İş Kazası Kavramı.....	31
1. Bireysel İş Hukukunda İş Kazası	32
2. Sosyal Güvenlik Hukukunda İş Kazası	34
3. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunundaki İş Kazası Tanımı.....	37
4. Ceza Hukukunda Kaza Kavramı	38
B. Çalışan Kavramı.....	39

İKİNCİ BÖLÜM

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ DENETİMİ

I. DENETİMİN ULUSLARARASI HUKUKTAKİ KAYNAKLARI.....	44
II. YABANCI ÜLKELERDEKİ DENETİM	47
A. İngiltere.....	47
B. Amerika Birleşik Devletleri.....	50
C. Almanya.....	51
D. Fransa	53
E. İsviçre	54
F. Avusturya	55
G. Macaristan	57
III. TÜRK HUKUKUNDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ DENETİMİ.....	58
A. Tarihçe	58

B. Denetimin Hukuki Dayanakları.....	61
C. Denetim Örgütü	63
D. İş Müfettişleri.....	65
1. İş Müfettişliğe Atanma	65
2. Statüleri.....	67
3. Yetkileri.....	68
4. Yükümlülükleri.....	70
5. Sorumlulukları.....	71
E. Denetim Süreci	74
1. İş Müfettişlerinin Denetimi.....	74
a. Denetim Türleri.....	74
b. İşveren ve Diğer Kimselerin Yükümlülükleri.....	78
c. İş Müfettişinin İşverene Önel Vermesi veya Yaptırım Sürecini Başlatması	79
F. İş Müfettişleri ve Denetim Sistemi ile İlgili Bazı Tespit ve Öneriler.....	84
G. İş Sağlığı ve Güvenliği Denetiminde Çok Başlılık ve İlgili Bakanlık Dışında Görevli Olan Kurum ve Kuruluşlar.....	88
1. Milli Savunma Bakanlığı.....	88
2. Diğer Kurum ve Kuruluşlar	91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAPTIRIM VE KAMUSAL YAPTIRIM KAVRAMLARI

I. YAPTIRIM KAVRAMI	96
A. Özel Hukuk Yaptırımları.....	97
B. Kamu Hukuku Yaptırımları.....	98
II. İDARİ YAPTIRIM VE CEZA YAPTIRIMLARI.....	100
A. İdari Yaptırım Kavramı ve Türleri.....	100
B. Ceza Yaptırım Kavramı ve Türleri.....	102

C. Kabahat Kavramı ve İdari Yaptırım Gerektiren Fillerin Ceza Yaptırımını Gerektiren Fillerden Ayrışması	103
1. Kabahat Kavramı.....	103
2. İdari Ceza Kavramının Yerindeligi.....	105
D. İdari Yaptırım ve Ceza Yaptırımının Karşılaştırılması	107
E. Ceza Yaptırımlarına Egemen Olan Bazı İlkelerin İdari Yaptırımlara Uygulanabilirliği.....	108

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE İDARİ YAPTIRIMLAR

I. GENEL OLARAK	117
II. İDARİ PARA CEZALARI.....	121
A. İdari Para Cezalarının Yakın Geçmişi.....	121
B. İdari Para Cezası Öngörülen İhlaller	123
1. İş Sağlığı ve Güvenliğini Sağlama Konusundaki Genel Yükümlülüğün İhlali	123
2. İş Güvenliği Uzmanı, İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personeli ile İlgili Yükümlülüklerin İhlali.....	126
3. İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekiminin Haklarının İhlali.....	129
4. Risk Değerlendirmesi Yükümlülüğünün İhlali.....	130
5. Acil Durum Planları, Yangınla Mücadele, İlk Yardım ve Tahliye Konusundaki Yükümlülüklerin İhlali	131
6. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Kayıt ve Bildirimi Yükümlülüğünün İhlali	132
7. Sağlık Gözetimi Yükümlülüğünün İhlali	134
8. Çalışanların Bilgilendirilmesi Yükümlülüğünün İhlali.....	135
9. Çalışanları Eğitme Yükümlülüğünün İhlali	136
10. Çalışanların Görüşlerinin Alınması ve Katılımlarının Sağlanması Yükümlülüklerinin İhlali	137

11. Çalışan Temsilcisi Görevlendirme Yükümlülüğünün İhlâli.....	138
12. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu ile İlgili Yükümlülüklerin İhlâli	139
13. Koordinasyon Sağlama Yükümlülüğünün İhlâli.....	140
14. Denetim Yükümlülüğünün İhlâli.....	142
15. İşin Durdurulması ile İlgili Yükümlülüklerin İhlâli	144
16. Güvenlik Raporu veya Büyük Kaza Önleme Politika Belgesi Hazırlama Yükümlülüğünün İhlâli.....	145
17. İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yönetmeliklerin İhlâli	146
18. Kişisel Koruyucu Donanım ve Takip Sistemi Yükümlülüğünün İhlâli	147
C. İdari Para Cezalarının Muhatabı.....	148
1. İşveren, İşveren Vekili, Çalışan ve Yönetim.....	148
2. Geçici (Ödünç Alan) İşveren, Ödünç Veren İşveren ve Özel İstihdam Bürosu.....	153
3. Asıl İşveren ve Alt İşveren	156
D. İdari Para Cezalarının Uygulanması	159
E. İdari Para Cezalarında Başvurulacak Kabahatler Kanunu Hükümleri.....	162
F. İdari Para Cezalarına Karşı Yargı Yolları	167
III. İŞİN DURDURULMASI.....	174
A. Genel Olarak.....	174
B. İşin Durdurulmasının Sebepleri.....	177
C. İşin Durdurulması Kararının Alınması	179
D. İşin Durdurulması Kararının Uygulanması	183
E. İşyerindeki Mühürlerin Geçici Olarak Sökülmesi	185
F. İşverenin Bakanlığa Başvurusu ve İşin Durdurulması Kararının Kaldırılması.....	187
G. İşverenin Mahkeme Nezinde İtiraz Hakkı.....	188
H. İşin Durdurulduğu İşyerlerinde Çalışanların Hakları.....	190
IV. İŞÇİLERİN ÇALIŞMAKTAN ALIKONULMASI.....	193

V. KAMU İHALELERİNE GİRMEKTEN YASAKLAMA.....	195
A. Genel Olarak.....	195
B. Yaptırımın Niteliği.....	196
C. Yaptırımın Uygulanması.....	199
VI. İDARİ YAPTIRIMLARA YÖNELİK BAZI TESPİT VE ÖNERİLER.....	201

BEŞİNCİ BÖLÜM

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE CEZA YAPTIRIMLARI

I. GENEL OLARAK CEZA YAPTIRIMLARI.....	209
II. SOSYAL CEZA HUKUKU KAVRAMI.....	211
III. CEZA YAPTIRIMI GEREKTİREN SUÇLAR.....	213
A. Taksirle Öldürme.....	213
1. Genel Olarak.....	213
2. Hareket, Netice ve Nedensellik Bağı.....	214
3. Hukuka Uygunluk Nedenleri.....	216
4. Fail Kavramı.....	219
5. İşverenin Sorumluluğu.....	219
6. Asıl İşveren - Alt İşveren İlişkisinde Durum.....	225
7. Geçici (Ödünç) İş İlişkisinde Durum.....	232
8. İşveren Vekilinin Sorumluluğu.....	237
9. İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekiminin Durumu.....	243
10. Üçüncü Kişilerin Durumu.....	249
11. Tüzel Kişilerin Sorumluluğu.....	251
12. Ceza Sorumluluğu Bağlamında Kusur Kavramı.....	257
13. Taksir ve UNSURLARI.....	259
14. Basit Taksirin Tespiti ve Değerlendirilmesi.....	270
15. Bilinçli Taksir Kavramı ve Basit Taksirden Farkı.....	273
16. İsnat Yeteneğini Etkileyen Hâller.....	280

---

a. Şahsi Cezasızlık Sebebi ve Cezada İndirim Yapılmasını Gerektiren Şahsi Sebep	283
B. Taksirle Yaralama	286
1. Genel Olarak.....	286
2. TCK 89/2 Hükmündeki Cezayı Ağırlaştırıcı Hâller	289
3. TCK 89/3 Hükmündeki Cezayı Ağırlaştırıcı Hâller	292
4. Taksirli Fiil Sonucu Birden Fazla Kişinin Yaralanması.....	294
C. İş Sağlığı ve Güvenliği Bağlamında Kasten Öldürme ve Kasten Yaralama Suçları	295
1. Kast Kavramı ve Uygulaması	295
2. Olası Kast Kavramı	296
3. Olası Kastın Bilinçli Taksirden Farkı ve İş Kazalarında Uygulanma İhtimali	298
4. Soma Maden Kazası ve Yargıtay Kararı	304
5. Kasten Öldürme ve Kasten Yaralama Suçları	316
6. Kasten Öldürme ve Kasten Yaralamanın İhmali Davranışla Gerçekleşmesi	323
D. Kasten Yaralama Suçu Sonucunda Mağdurun Ölmesi.....	328
E. İş Sağlığı ve Güvenliği Bağlamında İşlenebilecek Diğer Suçlar	329
IV. CEZAI SORUMLULUĞU ETKİLEYEN BAZI DURUMLAR...	339
A. Teşebbüs	339
B. İştirak	341
C. İçtima	341
D. Haksız Tahrik.....	343
E. Hata ve Sapma	344
F. Cebir ve Şiddet, Korkutma ve Tehdit.....	345
V. CEZA YAPTIRIMININ VERİLMESİ	346
A. Soruşturma Evresi.....	346
1. Genel Olarak.....	346
2. Bilirkişilik Kurumu.....	350
B. Kovuşturma Evresi	354

1. Genel Olarak.....	354
2. Şikâyet ve Katılma.....	356
C. Hükmün Verilmesi.....	360
D. Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukuna Özgü Bazı Kurumlar ...	361
1. Adli Para Cezasına ve Seçenek Yaptırımlara Çevirme	361
2. Hapis Cezasının Ertelenmesi	364
3. Adli Para Cezasının Hesaplanması	368
4. Güvenlik Tedbirleri.....	370
5. Tekerrür	374
6. Uzlaşma.....	376
7. Önödeme	378
8. Seri Muhakeme ve Basit Yargılama Usulü.....	379
9. Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması	382
E. Kanun Yolları.....	387
F. Ceza Yaptırımlarının İnfazı.....	391
1. Hapis Cezalarının İnfazı.....	391
2. Adli Para Cezalarının İnfazı	395
VI. CEZA YAPTIRIMLARINA YÖNELİK BAZI TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER.....	396

ALTINCI BÖLÜM
AVRUPA VE DİĞER DÜNYA
ÜLKELERİNDEN KAMUSAL YAPTIRIM
ÖRNEKLERİ

I. AVRUPA ÜLKELERİNDEN ÖRNEKLER.....	401
II. DİĞER DÜNYA ÜLKELERİNDEN ÖRNEKLER	411
SONUÇ	413
KAYNAKÇA	419